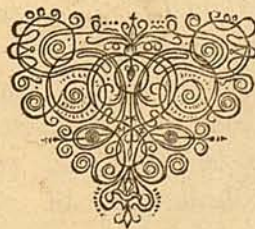

RMK I. 965.

GYÖZKÖDŐ HIT

a' Testen, c' Világon, Bűnön, Ha=
lálón, Poklon és Kárhozon;
CHRISTUSNAK
ISTEN JOBJARA
űLESEBŐL.

Prædicáltatott a' Sáros Pataki Ecclesiában, Sz.
Marc utolsó Részénec, Rend szerént-való
magyarázásának alkalmatóságával,
23 Junii 1658-ben

PATAKON, Nyomtatott ROSNYAI JÁNOS által.

Nemes és Nemzetes
ZAKANY ANDRAS és SZIRMAI PETER

Uraméknak:

Egyre, a' hires neves SAROS PATAKI SCHOLÁNAK, méltóságos CURATORINAK; külön penig, Amannak, a' Méltóságos öreg FEJEDELEM ASZSZONY a' mi kegyelmes Afziszonyunk ő Nagysága Udvari első Rendő Szolgájának, fegyszer f-mind Tanácsának; Ennek penig, Magyar ország Tábla Affessorának és PALATINVS Vram ő Nagysága, Gross VESELYINI FERENCZ Vram fő ember Szolgájának, f-Tanácsának; nekem jó akaró Vraimnak és Christusbán Atyámfiainak: Istentől minden kegyelemben bővölködést, f-bolgód hofzszu életet kívánok.

Emes és Nemzetes Vraim, nekem Christusbán kedves Atyámfiai! Későn ha serkentem én, Prædicationnac nyomtatásához, és azoknak közönséges haszonra (ha mi a' féle lehetne bennük!) kiadásához. Elrongyolodott a' sűrű fok nyavalyák miatt életem, ha élet nevet érdemel: mert a' szüntelen sűrű embernek, élete

4 E L Ő L J A R O B E S Z E D.

nem élet, hanem vajadás, és szűnetlen halál: f=talám hogy most serkentem hozzá, *prophe-*
tia nékem, hogy úgy járok, (mely hamar, tud=

ja csak az Isten) mint a' gyertya, mely akkor
ég világosbatkán, f=nagyobbatka lángal, a'
mikor már szintén fogytára jut, f=el=akar alun=

ni. Nincs-is fokszor több egy lépéfnél, köz=

tem f=a' halál közöt.

Meg=vallom hogy nem ártot volna e'hez
előbb fognom: ilyen a' holnapozás; mellyet
nem=is mentek. Mindazáltal hiszem hogy az
én kegyelmes Uram Istenem, a' *kiben hittem*,
és a' kinél azért *kedves ember, a' kész szív*
2. Cor. 9. 12. vagy *jó akarat először jelen lévén, a' mi je va=*
gyon, nem azért a' mi je nincsen; az én időm=

nek ez erőtelen f=roshatt részén, mint valami
csámბás állaton való tereh vitelemet a' *Sátor=*
hoz, nem utálja-meg, hanem b=veszi, ha csak
Izod. 55. 4 *kecskeször* gyanánt-is, f=meg-szenteli a' köz
jóra. Mellyet hogy cselekedjék=is, alázatossan
tisztalem ő Sz. Felségét érte.

Hogy

E L Ő L J A R O B E S Z E D. 5

Hogy kegyelmetek becsülletes neve
alatt bocsátom ezt ki, egyéb oka nincsen, ha=

nem hogy bizonyfágul, és örök emlekezetre
fel-függesztetett Táblácskává hagyam ezt, az
én kegyelmetekről való jó ítéletem, és nagy
szeretetem felől egyéb fok szép benne=valo
ajándékokért, és közönséges hasznos szolgál=

atokért-is ugyan; de kiváltképpen az Isten di=

csősége f=igazfága mellet való nagy buzgófá=

gáért, mellyel (némellyike részéről kiváltkép=

pen) csak nem maga meg=emléztéig forván,
az el=mult egynéhány cízrendőkbéli Egyházi

zenebonáknak istenes le-csendesítésékben,
és köztünk a' szent békefégnak helyre állatásá=

ban, B A X A I S T V A N Urammal (ki-is fok
e'béli buzgó fáratságiért nevezetet érdemel)

f=több egynéhány keresztyén nagy Rendek=

kel együt (kiket=is neveken, ha itt nem neve=

zük=is, esmér és tud a' ki mindent tud) kivált=

képpen=valo czközül engedé és adá magát.

*3

Ma=is

6 ELŐLJÁRO BESZED.

Ma is penig ezen szent tűz kegyelmeteket,
mind az Ecclesiának hasznokra nézendő dol-
gokban, f=mind a' mi kegyelmes ASZO-
NYUNK ő Nagysága, ez SAROS PATAKI
Scholájának, ha mikori, mostani szép virágzó
f=nevekedő voltára való ferény vigyázásban
és gondviselésben, egyaránt melegíti, es égeti.

Vegye kedves áldozatul az irgalmas Isten,
e' kegyelmetek kegyelségét: még emlekeze-

Prov. 10. 7. *ti is legyen boldog, ez után többekre, nagyob-*
bakra segélje kegyelmeteket: és a' kegyelmetek-

2. Cor. 9. 8. *től ki-ment buzgoság, indécson-fel több so-*
kakat is! Amen! Sáros Patakon,

19. Junii, 1658-ben.

Kegyelmeteknek Szolgája

MEDGYESI PAL.

GYÖZ.

GYÖZKÖDŐ HIT

a' Testen, e' Világon, Bűnön, Halálon, Pok-
lon és Kárhozaton;

CHRISTUSNAK
ISTEN JOBJÁRA

ÜLESEBŐL.

MARC. XVI. v. 19.

Es üle az Istennek jobbjára.

Gy vagy az egész vers: *Az Ur*
azért minekutánna szollot volna nekik,
felviteték menyben, és üle az Istennek
Jobbjára. Es üle ugymond, az Istennek
jobbára. Egyike ez a' mi derék fő Hit-
ágazatinknak; mely bé-vagon foglal-
va az Apostoli Credóban is, melyben a'
Hitnek leg nagyobb és főbb Agai-bogai (mellyeknek hi-
vése nélkül ember nem idvezülhet) irattattanak bé.
Nagy dolog, nagy titok, kevésszóval adattatik ki: mely-
hez képest a' szóknak fontosoknak és terheseknek kell itt
lenni. Hogy azért az egész dolgot meg-érthessük; a' szó-
kat.

G R Ö Z K Ö D Ö H I T.

kat szükséges legelsőben-is külön külön meg forgatnunk; s az után egyben foglalva is magyaráznunk. Honnan a' Tanulágnak fundamentuma ki-mutatodik: mellyet világosan ki-hozván, arról fogunk osztán, Isten lelkének vezérléséből derékképpen elmélkedni. Segéljen rejá a' mi jó Istenünk!

Es úle az Istennek jobbjára. Jobbjára (hogy ezen kezdjem) vagy *jobbaira* a' mint a' Götög szó tartja: a' *jobb* vagy *jóba* közönségesen f-tulajdonul, a' dolognak akar lelkes légyen az, minémő az ember, és az érzékenyes oktalán állatok; akar lélek nélkül való, minémő az *osztóp* 1 Reg. 7.v. 21. &c; ez illy dolgoknak részéről vagy tagjáról és oldaláról mondatik. Melyhez képest, ez fízónak alatta is értetnek ezek: *kéz, oldal*, így: *jóbb*, kéz tudniaillik, vagy jobb kézzől; *jobb*, oldal tudniaillik, vagy jobb oldalul, az az, *felől*: vagy többedés számban (mint a' mi leczkénkben vagy, *ἐκ δεξιῶν, scilicet περὶ ὧν*, a' mint Joh. 21. 6. ki fejeztetik) a' *jobb részek felől*. Nem tulajdonul a' *jobb* vagy *jóba*, fokat jegyezz; a' többi közöt, hogy csak az elő kelhetősökről, s' a' mi fel-törtt czélunkhoz valókrul emlekezzem, jegyzi a' legkedvesb szerelmeresb dolgokat, a' szerint a' mint a' jobb kéz leg-kedvesb, leg-szerelmeresb keze embernek. Lásd Matt. 5. v. 30: *Ha jobb kezéd, az az, a' mi leg-szerelmeresbb-is nállad, meg-botránkoztat tégedet, vágd-el azt, &c.* Benjamins, ez okon nevezé így Jákob, mely annyi mint, *jobb kéznek fia*, mert olly kedves vala a' néki, mint a' önnön jobb keze, Gen. 35. 18. Jegyezz a' *jobb kéz erőhatalmat*-is; a' mint a' jobb kéz, jobb oldal felől való hely-is, becsülletet, méltóságot. Lásd. Ijob. 40.9. *meg-tartot téged a' te jobb kezéd*, az az, erőd hatalmad. A' Mofes énekében-is Exod.

G R Ö Z K Ö D Ö H I T.

is Exod. 15. v. 6, 12. *A' te jobb kezéd, oh Jehova meg-vontotta az ellenséget*; az az, a' te nagy erőd és hatalmad. *Ki-nyújtad a' te jobb kezédet*, az az, meg-mutattad a' te erődet, és el-nyele őket a' föld. Az Anyaszentegyháznak becsülletes állapotját akarván ki-fejezni az Isten Lelke Pál. 45. v. 10, azt mondja, hogy az, a' Lelki Királynak *jobb keze felől helyeztetet*. Mint értjük már, ezekhez képest, az *Isten Jobját, jobbjait* (mely szókkal elegyesleg él az Istennek lelke ez szent titokban, Lásd Eph. 1. 20. &c.) Ercsük-meg csak e-lébb, mint értetik itt az Isten neve. Mely mikor az igaz Istenről mondatik, két képpen jegyezz: *ουρανός, και ἰσχυρός*, állati képpen, az az, az Isteni állatot közönséggel, mint Deut. 6. v. 4. &c; f-*személyi képpen*, az az, valamellyik Isteni személyt, mint Ad. 20. 28. Itt-is a' leczkében személyi képpen értetik. De mellyik személyt kel érteni? kétségnélkül az Atyáét, mint mind a' Hitnec *analogiája* egyezécf hasonlító volta; f-mind amaz allandó *Theologica Regula* tartja: *Dei nomen relaté ad Filium, Patrem denotat*: az Isteni név mikor az a' Fiura nézve, vagy arra való tekéntettel emlétetik, az Atyát jelenti. *Últ* azért az *Istennek* az az, az Atyának *jobbára* vagy *jobbaira*.

Az Atyának a' ki örökké-való Isten, tulajdonul se jobb keze, se jobb oldala nincsen: f-chez képest jobb felől való része, f-helye fines néki, hogy tulajdonul mondhatnók: *az ő jobja, keze, vagy oldala, vagy részei felől*; mivel mind ezek testi dolognak tulajdoni. Azért itt hasonlítás szerént értetik az Isten jobja, jobjai, vagy a' jobb keze, a' jobb oldala, a' jobb részei felől való hely. Az hasonlításnak fundamentuma az, hogy a' mint fellyebb fejtegetők, a' jobb kéz leg-szerelmeresb kéz, és a' jobb felől való hely, a' becsül-

10 G T Ő Z K Ő D Ő H I T.

becsültesb, a' méltóságosb hely: ezokáért a' kiket leginkább megakarnak becsülni, jobb felől állatják, mint Joseph *Manassét* Jácobnak: és ellenben Jácob *Ephraimot*, jobb kezének nem amaz első szülőre, hanem erre tételével emelée a' nagyobb és felsőbb becsületre, méltóságra.

1. Reg. 1. 19. Ezen okból Salamonis, az annyát Bethsabet, hogy a' hozzá méne, jobb keze felől ülteté: e' szerént az Isten jobba ez helyen, jegzi az ő buzgósságos nagy jó kedvét, szerelmét, és igen nagyságos erőt, hatalmat, becsületet, és méltóságot.

Az Istennek jobbjára *ült*. ülni, e' szó is vétertetik vagy tulajdonul, vagy a' kivől. Tulajdonul, valamely ülő helyben le: bocsátkozni az ülő részén, s ott vesztegleni: melynek ellenében vettetik a' felkelés, felállítás, menés. Itt így nem értetik az *ülés*, nem is ezekhez a' lelki dolgokhoz való. Tulajdonság kivől, vagy nem tulajdonul, sok dolgokat érthetni az *ülésen*. Mihaszna szükségtelen számlálásával mind azoknak, időt tölteni. Elég lesz, ha az ide valókat emlétem. *ülni* azért, nehánykor annyi, mint meg-szünni, nyugodni, mint hogy az *ülésnek vége* a' nyugodalom-is; miként ellenben a' felkelés, valamely cselekedetnek okáért szokat lenni, mint Davidnak ama' szavában *Psal. 127. 2: Hijában néktek (Tremellius fordérása szerént) a' kik, jó hajnalban kelnek-fel, és későn ülnek-le:* az az, jó idején fognak a' munkához, és későn estve szünnek-meg attól, s-mennek nyugodni. Másodszor; az *ülés*, becsületnek, birodalomnak, vagy hatalomnak és méltóságnak-is jelensége. *Láttam a' Jehovát székhében ülni*, &c. így szól vala Micheas Achábnak; az az, láttam az ő birói hatalmát gyakorlani. *Esmérik az ő Urát* (amaz serény okos Afiszony Urát a' Pelda-beszédek-

G T Ő Z K Ő D Ő H I T.

dekben) a' kapukban, mikor ül a' tartománynak véneivel; az az, midőn nagy becsületre, hatalomra és méltóságra emeltetik az.

Ezeket így megértvén, tudhatni már mit tégyen az Isten jobbjára való *ülés*: ugymint Christusnak, mint közbenjárónak, e' földön ő végben vivén tökéletesen dolgait, menyben, a' hova fel-ment, fok nehéz munkái után, megnyugovását, és azt a' nagy kedv találását az Atyánál, s abból való felmagasztaltatását, oly nagy felsőségre, oly nagy becsületre, hatalomra és méltóságra, melynél Isten után nagyobb fört a'hoz hasonló sincsen. Isten után mondom, mert nevéld, hogy ez, a' tulajdonul Isteni méltóságban való részesülés lőtt volna, mivel az *közölhetetlen* teremtetett állattal; nem is vőtt Christus, az ő Isteni természetben, ez felmagasztaltatásban egyebet, hanem annak csak az alázatos test büroka alatt el-rejteződéséből való derék és világos ki-nyilatkozását. All tehát, ez a' derék felmagasztaltatás, nem az Isteni tulajdonságokban való részesülésben, hanem oly méltóságra való emeltetésben, melyhez hasonló f-fogható semminém pusztá teremtetett állatban nincsen s-nem is vőlt, sem lesz soha: melynek alá vanna vettvén, az ördögöknek minden seregi, és még a' dicső Szent Angyalok-is, kik mindnyájan e' dicső Királyul halgatnak, s-ötet uralják. Ezt pedig nem a' végre, hogy immár abban a' nagy dicsőségben Christus Urunk csak vesztegelen, s-hivalkodva lába logatásával ott ülön; hanem hogy az Atya képében, menyen földön mindencsak ket tellyesen birván és igazgatóván, az ő Anyafzentegyházának ellenségét hatalmasan meg-zabolázza a' hiveket pedig, kiket az ő Atya néki adot, oltalmazza: és a' melly nagy

A 2

idvcs

Jan. 17. 12.

G T Ö Z K Ö D Ö H I T.

idvefséget ö nékik, e földön éltében nagy bajal, tökéltessen meg szerzet, abban őket valósággal is részecse, applicallya, rájuk ízabja fadjá azt az idvefségnek köntő-
 30. sőt: ez életekben, a' Meg-igazításokban, Fiakkáfogadásokban, és Meg-szentelésekben; holtok után pedig Meg-dicsőítésekben, tellyes és tökéletes idvezetésekben. Hogy így, ő mindeneknek Uroknak lenni, esmértésék, és tiszteltcsék.

Haljuka' Sz. Lélek nyelvén is e' magyarázatját Christus Urunk, Isten jobjára üléstének; mely rövid és hatható szövekal ugyan ezen: Eph. 1. v. 20, &c. Mely ő nagy erejét meg-mutatta Christusban, mikor őtet feltámasztotta az halálból, (mond immár) és helyhezette őtet az ő jobb keze felől menyekben. Sockal feljebb minden birodalomnál, hatalomnál erőnél és uraságnál, és minden névnél (méltoságnál) mely nevezetetik nem csak e' világon, hanem a' következendőn is. És mindeneket vezet az ő lábai alá, és őtet adta fejévé mindenekben az ő Anya-szentegyházának. Mely az ő teste, és tellyesége annak, a' ki bérölt mindeneket mindenekben. Az szöknak és szollásoknak fontját, a' tanúság alatt világossan meg-fogjuk érteni. Má-
 Eph. 1. 20, 21, 22, 23.
 Phil. 2. 6, 7, 8, &c. Christus mikor Isteni formában volna, &c. hasonlatos lott az emberekhez (az az ember-ré lett) &c. Es---magát meg-alázta, engedelmes lott mind a' haláláig, a' keresztnek haláláig pedig. Annak-okaért az Isten is őtet felmagasztalá, és ajándékozta neki oly nevet (méltoságot) mely minden név felett való. Hogy a' Jesusnak nevére minden térd meg-hajoljon, mennyeiekké, földiekké, és föld alatt lévőkké (az az esmérjék f. valják tiszteljék mind a' menyben, f. mind a' földön, és a' föld alatt lakók, úgy-mint az ördögök, f. mind denck, ez ő nagy méltoságát) Es minden nyelv valja, a' Jesus

Christa

G T Ö Z K Ö D Ö H I T.

Christust Urnak lenni, az Atya Istennek dicsőségére.

Tanuljuk meg innét: Az Ur Christusnak, mint mi e' Tanúság: des Közben-járonknak, az az ő igen felseges felmagasztaltatása, melyet menyben menyen nyert az Atyától; oly erős fundamentuma f. kö-szála a' mi hitünknek, tökéletes meg-igazulássunk, f. minden bizonynyal való idvezetlenség felől, hogy azt már semmi nemű kárhoztatás, és kárhozat meg nem mozgathatja.

Mivel megértők világossan, hogy egészfen arra való, e' Christus fel-magasztaltatása, hogy minden teremtet állaton, Angyalon, Ördögön f. mindenen ö néki hatalma f. Urasága lévén; valakiket ő meg-váltot, hatalmason ellen állhatatlanul mind végig meg-tarcsa f. idvezése is azokat: Hát bizony meg-mozdulhatatlanul áll, ez az nagy idvefség a' Híveknek számokra, nem hogy e' világnak, de még az ördögöknek is minden seregek ellen.

Ezen szép, Lélek vidámító Biztatást, f. hitnek győzedelmét hozza ki szent Pál, ez nagy fundamentumból, Rom. 8, kezdvén a' 29-dik versenn, a' 35-dikig: A' kike Rom. 8:34: öröktől fogva tudot, azokat el-választotta, &c. &c. el-hijta---meg-szigetotta---meg-dicsőítette. Mit mondunc azért ezekre? Ha Isten velünk, kiesoda ellentünk, &c. &c. Kiesoda vádolja az Istennek választottit? Az Isten az, a' ki meg-igazét. Kiesoda a' ki kárhoztatná? Christus az a' ki meg-holt, sőt a' ki feletámadot, ki az Istennek jobján is vagy on, és esedezik mi éretünk. De jera' mi leg jobb épületünkért, és ez vigasztaló nagy fundamentum erejének mentől világosb f. lárhatosb ki-nyilatkoztatásának okáért, vegyük rendben az Okokat,

A 3.

mel.

GYÖZKÖDŐ HIT.

mellyeknek még csak magvait hintetjük-el; és az e' végre szolgáló itt elrejtetett titkokat, ugyan derék képpen felszegecsük ki, Isten segítségéből.

Okai. Két karban állatom az Okokat, mellyeket ugyan csak a' fel-vőtt s meg-magyarázott igékből hozok-ki. Minde-nik rendben leg alább két két Okunk léfzen. Az Első kar-bélieket szolgáltatja nekünk e' szollás formája: *Ule* ugy-mond Istennek jobbjára; hogy ide *ül*nek nevével feje-zi-ki, e' nagy Fel-magasztaltatást. A' második karbélieket, vészem, ez *jobbra ül*nek *privilegium*iból, méltóságiból; és Christus e' fel-magasztaltatásakor állapotjából, hogy őtet ez állapotjában nem csak a' maga egy személyében, képeben keljen gondolni; hanem a' miénkben-is: mint *Közönséges* személyt.

I. 1. Elsőben azért, ilyenec az Okoc: Mert ez az Isten, jobbjára *ülés* *sültetés*, czáfolhatatlan nyilvánossággal mutatja, bizonyítja, hogy Christus mi érettünk tökéletesen eleget tött, és hogy az Atya-is tellyes meg-elégedéssel bé-vőtte azt. *Ule*: meg-értők hogy nyugovásnac jele a' le-ülés, a' munkának tétele, s végben vitele után. Christus Urunk-nak azért ez az *ülés*re, az az, nyugalomra bé-menetele s-be-ülése, nyilvánossággal mutatja, hogy dolgát tökéle-tesen végben vitte, az az, eleget tött. Fontos és világos *Heb. 10. 12*: *szó az Apostolé Sid. 10. v. 12: It' pedig (Christus) egy áldo-zattal áldozván mind örökké a' bűnökért, ül az Istennek jobbján.* Itt az Apostol, a' Christus áldozatjának erejét, és fel-séges voltát, az Ov Testamentumi Papokéjával, egyben vetvén, azt jelenti a' felső 11-dik versben, hogy azok a' Papok állottak, naponként áldozván az áldozatokkal, mellyek *sóha a' bűnt el nem vehetik*; Christus ellenben az ő áldozatja-
valála

GYÖZKÖDŐ HIT.

15

val áldozván örökké le-ült az Istennek jobbján. Jegyezzük-meg, mint veti egymás ellenében az *fenn állást* és *le-ülést*; amazt, mint végben nem ment, s-bűn el-vételben nem végeződött cselekedetnek jelét, mely okból-is kellett oly *gyakorta* elő álván áldozniok; ezt pedig, ugy-mint a' *le-ülést*, mint tökéletesen egytzer végben ment bűn el-vévő áldozatot: mivel ez szökat, *mind örökké*, az *áldozatra*, nem az *ülés*re kell vinni, hogy e' legyen az értelme: mind örökké meg-maradó erejű áldozattal áldozot, mellyet nem szükség volt egyszernél többször mivelni, a' mint el-lenben az Ov Testamentumi Papokét. Vessé őszve ezt az 14-dik v-sel: *Egyetlen egy áldozatjával, tökéletesen törté mind örökké* (itt-is azon szó lévén) azokat, a' kik meg-szen-teltetnek. E'hez képest fellejebb c. 4. 10. mely világosan mondja-ki: *A' ki bé-ment a' nyugalomban* (Christusrol szólván töképpen) *meg-nyugot az ő cselekedetétől, miképpen Isten-is az ővéstől.* Második Ok, mert ezen *Jobbjára ülés*, *sültetés*, azt-is nyilván mutatja, hogy az Atya, a' Christus-elégtelivel szintéden szintén meg-elégedet; egyébként menyben sem bocsáthatta volna őtet, nem hogy magá-hoz olly közel engedhetne-vólna menni, annál inkább az ő jobbjára ülni. Ezokon lőn az előbb említett helyekben *Hebr. 10. v. 10, 11, 12.* a' Christus egy áldozatjának, az Ov Testamentumi Papokéi-val-való őszve-vetése; hogy annyival világosban ki-teczenék, a' Christusénak fogana-tos volta, tudniaillik hogy az a' *bűnököt el-vőtte örökké*, és immár többé nem szükség ő neki áldozni, mint az Ov Testamentumbéli Papoknak; hanem bé-menvén meny-ben, *le-ült ott az Atyának jobbján*: mutatni akarván, igen-nyilván pedig, hogy ő a'koraz egy uttal, oly elég-tévő áldo-

20 GYÖZKÖDŐ HIT.

áldozatot vitt-fel, mely Istennek teczet s teczik-is ^{eisēdō} ^{lumen} örökké: minckoraért ő-is c' dolognak bizonyoságra, az Istennek jobb kézfélől foglalt helyet magának; és így abban az menyeci udvarban, Isten után a' leg-felsőbb helyet bírja. Így e'képpen az ő, Istennek jobbjára-ültetése, csalhatatlan jele, az ő kiváltképpen-való és leg-felsőbb kedv-találásának, áldozatjával, szent Attyánál. Az emberi szokásban-is (melyből veszi ez szöveget a' Szent Lélek) így vagyon: a' kikhez e' világi hatalmások, leg-nagyobb kedvet, s becsülletet akarnak jelenteni, jobb kezek felől ültetik azokat, mint Salamon az

2. Reg. 1. 19. Annyát, miként fellyebb meg-hallók. Nagy, igen nagy kedvesség-is volt ez, mellyre az Atya senkit az után nem méltóztatott: *Meltyiknek mondotta, minden Angyalok közül valaha, úgy az én jobb kezem felől? E'hez képest, Phil. 2. v. 9. nem csak így mondja c'ről az Isten lelke, hogy fel-magasztalta; hanem a' mint a' Görög szó vagyon (ὁπερῶς) superexaltavit, felnél fellyebb magasztalta: a' mint soha-senki egyéb fel nem magasztaltatott, mivel ezzel, az egek-nél-is magaságosb állt.*

I. L. Második rendben, ilyen fontos Okok adattatnak e-lönkben: Elsőben-is, ez Isten jobbjára ülésnek *Privilegium*iből, méltóságiból. Kettő itt a' *Privilegium*. 1. A Hatalomban, Erőben és Felsőben való Felsőség. 2. dik, a' Méltoságnak és Birofágnak, ítélői biroi Elraságnak Felső-sége. 1. Az Elsőt (a' mint a' másikat-is, mint majdan meg-értjük) ez szöveg: *ülni Istennek jobbján*, hozza magával, miképpen Christus maga ezen dolgot emlétvén, magyaráz: *za: Ennek utánna meg-látjátok (a' fő Pap kényszerítésére fel-lelyén szent Máthénál) az embernek fiát ülni a' hatalomnak* (la a'

GYÖZKÖDŐ HIT. 17

(la a' hatalomnac mondja) *jobbán*. Így az Ephesusbéllick-hez írott Levelben-is: *A' maga jobbjára helyezette őtet*, Eph. 1. 20. az az, annyira fel-magasztalta, hogy *mindenek* már, az ő ²¹ *lábai*, hatalma alá vannak vettérven. Mely forma szöveg, az Erő-hatalomban, leg-nagyobb Felsőséget jelent, mely semmi egyéb teremtet állatnak sem Angyalnak sem embernek nem adatott: kiknek egyikének-is, nincsenek egyéb dolgok lábok alatt, az az, annyira, foly alacsonul nem vettettek alá-jok, hogy azok, ő *Vasallus*inak, meg-vőrttyinek, Holdoltattyinak, mondathatnának: kiváltképpen pedig nem *mindenek* mint Christus felől állítja az Apostol a' 8-dik Soltárból, a' Sídókhoz írott levélben: Heb. 1. 2. mert nem Angyalokról sem Adamról szöveg (kiknek mindenek lábok alá nem vettettek azt mondja v. 5.) hanem ugyan csak Christustól, v. 7, 8, 9, *kiült a' hatalomnak* vagy Felsőségnek *királyi székében*. Es hogy az ő birodalma annál könnyebb lenne, ugyan *famohulvetette* (az Atya) *minden*, Psal. 110. *ellenségit néki lába alá*; melly leges leg-nagyobb diadalom, v. 1. vagy győzködés-is e' világon. Mi okon bizot pedig az Atya ily nagy hatalmat rejt, s miért? egyátallában azért, hogy önnön maga nem más, legyen minden ő követségének, s akaratjának azok felől, a' kikért meg-holt, *executora*, ki szolgáltatója és végben-vivője, mint világossan jelentetik Heb. 9. v. 15: *Azért ő az Új szövetségnek közben járója*, Heb. 9. 2. *hogy meg-halván Őre. a' hivatalosok, az örökké való örökségnek ígértit vennék*. Hogy csak egy-is az ő örökkösi közül kártné vallana. Hiszem derék nagy bizonyos s bátorságos állapot ez a' hiveknek! *Adtál néki*, így szöveg önnön maga, amaz ő könyörgésében szent Jánosnál, *adtál néki hatalmat* Joan. 17. 2. *minden testen, hogy valakiket néki adtál, adjon azoknak örök életet.*

G R Ö Z K Ö D Ö H I T.

18. *életet.* S-azért vigasztalta, felmenetelekor Tanítványit, il-
 Math. 28. *lyen képpen: Adattatott nékem minden hatalom menyen és*
 v. 18. *földön. Mely nagy biztatás és bizodalom e' nekünk! A'*
mi édesfejük, az Istennek jobbján ül; mi az ő kezében vagyunk,
 Joh. 10. 28 *mint szent Janosnál szoll; és egész minden ő és mi ellensé-*
gink lábai alatt: ki verhetne hát ki minket? A' Jelenéinek
 Apoc. 1. *könyvében, azt mondja Christus: Nállam a' pokolnak és a'*
 18. *halálnak kulcsa. A' kulcs az Írásban hatalomnak és méltó-*
ságnak czimere. Azért sem e' világ áll ajtaján, mely a' Ha-
lál, senki ki nem vitethetik; sem a' Pokolén, mely tágas
ut az örökké-való tömlőczre, bé nem vettethetik, Chri-
 Matt. 16. *stus hire f-akaratja nélkül. Sőt szent Mathenál, a' Meny-*
 30. *ország kulcsai is ő nálla, ő kezében vannak, f-meg nyitja*
azt a' kiknek akarja. Fel-támadásában nyilván meg-bizo-
nyította, f-meg láttatta, hogy ő nálla a' Halálnak és Po-
kolnak kulcsa, mert meg-nyitja az ajtókat, f-ki-jöt on-
nan: Fel-menetelevel és Isten jobbjára ülésével is, hogy a'
Menyország kulcsaival is ő bir, mivel bé-menvén oda, az
ajtót meg-nyitotta, f-nyitva hagyta. Ki vesztethetne hát el
minket, f-verhetne pokolra, menyországból ki zárván, a'
mi részünkről lévő édes Jესus Christusunknál lévén min-
deniknek kulcsa?

2. Másik Privilegium, mely ez Istennek jobbjára ülésben
 vagy, a' *birojt, avagy ítélet ítélbeli méltóság.* Az ülés a'
 Törvényben, a' Birák jussa, f-méltósága. A' Király azt
 mondja Salamon Prov. 20. 2, *ha az ő ítélő székében ül, el-ozz-*
latja a' hitetlent szemeivel, az az, mikor a' Biró gyakran szé-
ket ül, f-folynak a' törvények, az istentelenség meg-za-
bolázódik, Azt jelenti azért ez Christus székben üléséis,
 hogy

G R Ö Z K Ö D Ö H I T.

29

hogy ő néki adattatott minden ítélet, ő gyakorolja és szolgál-
 tatja azt. Ercsünk magától Idvezetőnkől, e' felől is. Azt
 mondja szent Janosnál 3. v. 21, 22: *A' Fiu a' kiket akar meg-*
elevenét. Mert az Atya nem ítél senkit, hanem a' teljes ítéletet
a' Fiúnak adta. Immár azért, ha az, a' ki annyira szeretet
minket, hogy életét is le-tötte meg-holt érettünk (mely-
nél nagyobb szeretet nem is lehet;) ha mondom ez minket
illy igen szerető édes Idvőzítőnk léfzen a' Biránk, micso-
da kárhoztatástul félhetnénk? kicsoda a' ki kárhoztat? a'
Christus az, a' ki az Atyának jobbján ül. Ezt hozza maga-is ki,
Idvezetőnk innen, abbol tudniaillik hogy ő néki adattatott
minden ítélet Biróság, a' mint a' 22-dik v-ben vagyom..
Látd a' következő 24-dik versben: A' ki hiszen, nem
megyen a' kárhozatra. Ezt penig a' végre, hogy ez ő Biró-
sága felől való elmélkedés által bizonyosokká tenné a'
Hívőket, hogy nincsen semmi kárhoztatások. Ugyan-is, mi
szükség ott az egyéb alsóbb Tisztektől, a' Porozlóktul,
Hoheroktul &c félni, az holot a' fő Tiszt, a' Biro maga-
fogja mellettünk?

De mind ezek felett, abban-is derék Okunk vagyom, a'
 Tanuságnak meg-állatására, hogy Christus nem csak ma-
 ga képében ült az Istennek jobbjára; hanem mint Közönsé-
 ges Személy is, mi érettünk. Elsőben is, mint Fő. Midőn
 szent Pál Eph. 1. v. 21. fontos és fennnyen-valo befzédde-
 számlája, miben állyon az a' Christus, Istennek jobbjára ma-
 gasztaltatásabéli hatalma: *helybeztette ugy-mond, őtet az ő*
jobb keze felől menyben, sokkal fellyebb minden birodalomnál, ha-
talomnál, erőnél és uraságnál: és minden névvel, mely nevezte-
tik nem csak e' világon, hanem a' következődön is; és mint ve-
set mindeneke néki lábai alá, ezzel fejezi bé: és őtet töre-

Bz

(vagy

GYÖZKÖDÖHIT.
(vagy a' mint a' Görög szó tartja) *adta fejévé mindenek felelőre az Ecclesiának.* Vegyük jól észünkben, mi mondasék itt felelőre: tudnia illik hogy ő mindeneken helyheztesett, nem az önnön őszintén- való személyi jussában s részében, csak maga szerént, menyiben az ő néki örökkéje, és ő Istén Fia, mint Sid. 1. v. 3, 4, 5. állattatik; hanem mint Fő, az Anyaszentegyháznak feje. Vigyázzunk a' Szent Lélek rendire a' szóknak ejtésében: és őtet adta fejévé (mert így vagyon a' Görögben) *mindenek felett az Anyaszentegyháznak;* la itte ez czickely, *mindenek felett, ez kettő közöttiben* vagyon téve, *adta fejévé, ilmet, az Anyaszentegyháznak:* c' végre, hogy meg-mutassa, hogy Christus *mindeneken helyheztesett, az ő Anyaszentegyházára nézve.* Ugy annyira, hogy nyilván láthatjuk, hogy a' mi tekintetünk, és közünk is benn forog s oda foglaltatik édes idvezítőnknek Felmagasztaltatásában, s ugyan hagyományból pedig: mert ez *prerogativa,* méltóság ott mondattatik hogy adatott ő néki. űlt, nem magán mint *Fia,* hanem mint *Fő;* és mint *Fő* is, nem *Test* nélkül, hanem azzal: tehát, szükség hogy a' tagok is ő vélle. Azért adattatik is hozzá, a' következő 23. dik versben: *Mely* (Anyaszentegyház) *ő teste és tellyesége:* honnan ki-jő, hogy Christus, minden ő Tagjai nélkül, nem *tellyes* nincsen *tellyesége:* és inkább (ha kétség volna) az eget is oda hagyná, ha csak egy hijockal lennének is az ő Tagjai: félszeg és csonka test lenne, ha csak egy lábuján nélkül lenne is. Fel-vörte ő a' mi *Testünk,* és az égben bé-vitte, s hadta nállunk itt c' *Földön* az ő lelkét, zálagul és erősi bizonyosságul, hogy mi-is utánna megyünk.

Sőt c' felett továbbá és Másodszor, nem csak mi Fejünk.

GYÖZKÖDÖHIT.
jünköl, avagy mint mi Fejünk mondattatik hogy űlt, hanem hogy mi-is vélle egy-űrtettettünk. Haljuk a' következő Részben v. 6: A' mint *Christussal* (közönséges személynél lévén ő) *egy-űrt támadtunk fel,* egy-űrt mentünk fel: így *menyben-is ő benne egy-űrt helyheztesettünk.* A' Görög szó *εναρτισμός,* mely nem csak *menyben*at térszen, hanem a' *menyben* fel-űl-űlőket, *insupercelstibus.* Mellyel előnkben adja hogy itt a' *Menyben,* nem annyira helyet, mint méltóságot kellyen érteni, az az, igen felséges állapotot, mint c' izollás, *minden egékfelett,* jelenti. Nem ugy mindazáltal, mint ha ezzel a' Christusnak *Isten jobján* személy szerént való léte, az oda fel ki-adott magyarázat szerént, ama' hatalomban való nagy felségért vétettétvén az, közzé lőtt volna mivelünk, mely egyedül csak Christus része f-méltósága: mint a' Sidokhoz írott Levélben mondja vala az Apostol: *Melynek mondta az Angyalok közül valaha, űlj* Heb. 1. 13: *az én jobb kezem felől?* hanem menyiben az ő égben űlése, csak így meghatározatlanul fejeztetvén a' ki, érttetetik, mi jussunkul, s képünkben, mint közönséges személytől cselekedtetnek, miveltnek lenni: mely szerént bizonyos-fű tétetés-is nekünk, a' mi oda helyheztesetünk felől ő vélle edgyűt, hozzánk illendő képpen, vagy illendőségünkhez képest. Am nyilván ki-fejezi is ezt a' mennyei szozat, a' Jelenésben: *A' ki győzedelmes létszen, egy-űrt űlre-tem velem az én királyi székeben, mint én is... űlök az én Atyámmal az ő székeben.* Ihol a' szép hasonlatos állapot, noha nem azon mértékkal, nem egyenlő képpen: mi űlünk a' Christus királyi székeben; de ő (Christus) egyedül az Atya királyi székeben: az az, ő egyedül az *Isten jobján;* mi a' Christusén, mint nyilván is mondatik eza' Soltárban: *A te-jege-*

Pfal. 45. 9. jegyessedugy. mond *vagyon a' te jobb kezed felől, aranyas öltö-*
zetben.

Még-is többet mondok (mely-is annnyival inkább bi-
zonéja a' Tanuságot, f-neveli a' mi bizodal munkat) az-
is nyilván állattatik az Evangeliomban, még pedig Idve-

Mat. 19. 28. zétönk szavával, hogy *Mikoron az Embernek Fia ül az ő di-*
Luc. 22. 30. *csofsegenec királyi-székeben, mi-is ülni fogunk tizenkét székek-*

ben, és meg-ítéljük az Izraelnek tizenkét nemzetiségét. Hogy
ez minden Hivekre, f-nem csak az Apostolokra tartozza

1. Cor. 6. 2. zék, vesd őszve az 1. Cor. 6. v. 2: *Avagy nem tudjátoké hogy*
a' Szentek meg-ítelik e' világot---e' világ ti általatok ítéltek-
meg. Honnan előnkben adatik, hogy e' mi üléstünk Chri-
stussal, mondattalsék az ítélet tételre, és az ott valo *vox-*
olástra nézve-is: egy törvény el nem mulik a' mi *voxunk* ér-
telmünk vétele, hozzá szollásunk nélkül, el-annyrá,
hogy nem csak az a' tekintet élelzfgetheti hitünket, hogy
Christussal mint Közönséges személlyel, jussunk légyen
az menyben üléstben; hanem hogy egyszer f-mind ő velle
egyetemben Birák-is leszünk. Melyhez képest, ha vala-
mely bün, vagy akar rámadna mi ellenünk, f-kárhoz-
tatna minket; nem lenne meg a' törvénye, a' mi *voxunk*
nélkül. Hiszem, nagy bátorságos állapot ez! mert imé
ténnen magadnak kellene magadat kárhoztatnod, meg-
séntentiáznod, ha meg-séntentiáztatnál: mellyet magad
fejére, f-veszedelmére mint cselekednél? bizony semmi-
képpen nem.

Illyen meg-ingadozhatatlan erős fundamentuma, a' mi
hitünknek, Christusnak az Isten jobjára valo ülése, tökélle-
tes meg-igazulástunk, és minden bizonyal- valo idvezülé-
sünk felől; akarminémő kárhoztatások, és kárhozat ellen.

Hafz-

Hafznai. 1. Innen nyilván érthetjük, mely nagy boz-Hafznai.

szuság-tévők, ez Hit-ágazatnak nem igazán Ertői Vallo-
az önön lelkeken: mint leg közelebb, a' *Lutheranus* Atya-
fiak, kik a' Christus Testének *Ubiquitása* Mindenütt-léte
kedvéért; nem akarják hinni sőt csak érteni-is, ez állhata-
tatos vizsgálásnak ily erős fundamentumát, nem tudom
micsoda Isteni tulajdonságban való részesülést kö-
zöslést értvén, a' Christus Isten jobjára való ülést; mi-
képpen a' Menyben menetelen-is, hallatlan és ujja szü-
lettetett okos főben nem férhető széllyel-öslését az ő
Testének, menyben földön, f-mint egy el-tünését. Mel-
lyel, a' nagy képtelenségen kivől, a' Christus emberi Ter-
mészetit, nem fel-magasztalják, hanem el-rontják, f-sem-
mivé téstik. Ezt mindazáltal nem tulajdonévtán a' Lu-
theranusok eleitől fogva való közönséges hitinek vallása-
nak; hanem sok Lutheranusoknak, kiker igazabban Pseu-
do-Lutheranusoknak mondhatni. Mert régi közönséges
*Confessio*okban, mellyet ez előt nyolezvan esztendőekkel
irtak, ugy-mint a' *Torgaiban*, világosan meg-valják, hogy
Christus (igy szólnak ott) a' *Christus Testének az Ur Vacsorájában, sem*
fel-menése sem alá szállása az égből nincsen, hanem állhatatosan
és erőssen tartjuk mind két hit-ágazatot: Méne menyben, ül az
Atyának jobján. Sőt a' testnek-is mindenütt jelen létét, vagy egyébe revera
valami a' felet, a' mi a' Christus testének valóságát el-roncsa, vagy
valamely hit ágazattal ellenkezzék, az Ur Vacsorájában-valo
jelen léte kedvéért, nem költünk sem javallunc.

Ísmét az előt, tizenhárom esztendővel költ egy Postil-
laban, mellyet *Lipsában* nyomtattak 1569-ben illyen-
szók olvastatnak: *S Az Christus menyben Meneteli, minémő*
lő légyen, meg-mutatja az Irás. Fel-ment láthatolan, testi és
termé.

Dextra
Dei, non
est certus
aliquis &
circumscri-
ptus in
Caelo lo-
cus: sed est
ipsa omni-
potens Dei
virtus, quæ
cælum &
terram im-
plet: in cu-
jus posses-
sionem
Christus
secundum
humanita-
tem suam
realiter si-
venit.
Compend.
Hutteri
Loc. I I I.

quest. 34.
Porro nec
hoc doce-
mus, aut
fugimus,
(id quod
terme. Lutherus.

24
quoque S. természet szerént való mozgással, &c. &c. Mert fel-menvén, az
memoriae termésetet né változtatta Isteni természeté, sem úgy szél-
monuit) hely nem oszlatta azt, hogy mindenütt legyen az Isteniséggel, noha
quasi in az egyesülés fel-bonthatatlan. Azt jelenti e' Postillator, * a Pra-
Cena hac, ulla fiat as- fatiónak végiben, hogy e' tudományt a' Vitebergai Schola, negy-
censio, aut descensio den esztendőknel tovább (az az, a' Reformatiottul fogva)
corporis de vallotta, és oltalmazta a' mint akkor-is, szívessen, és mindnyájan
Caelo; sed a' Hafniai Academicianak (holott írta 30 Martii 1561 e' Postil-
constanter ac firmiter lat) Doctoris is egyező értelemmel.

utrumque fidei articulum: Ascendit ad Caelos, Sedet ad dextram Patris. Ac ne carnis
quidem ubiquitatem, aut quicquam quod vel veritatem Corporis Christi tollat, vel ulli
fidei articulo repugnet, propter praesentiam in cena, fingimus, aut probamus. *Confessio
Torgensis Typi Grævianus. 1574. Artic. III. 9* Ascensus Christi in cælum, qualis fue-
rit, ostendit Scriptura. Ascendit visibiliter corporali & Physico motu, &c. &c. Neque
enim ascendendo humanam naturam, in divinam mutavit, aut ita diffudit, ut sit ubique
cum divinitate, & si inseparabilis est unio. *In Die Ascens. Dom. pag. m. 392. ** Hoc unum
studiosè curari, ut Doctrinam Catholicæ Ecclesiæ purè proponerem, quam & Schola Vi-
tebergensis ultra 40 annos & adhuc sincerè tueretur, & Præstantissimi Viri hujus Scholæ
Professores, &c. Hafniæ 30 Martii. A Christo nato 1561. *Prefat. proximè fin.*

Ezeket hozom-bé a' végre, hogy a' Lutheri Atyafia-
kat emlekeztetném régi Hitekre; és értésekre adnám,
hog' külföldben itélettel itélünk régi Vallások f. Vallóik felől;
külföldben ísmét a' májjak között, azok felől a' kik attól el-
távoztak; melynek is im láthatják, mely nag' kárát valják.

De leg nyavalyásbul vagyon a' szegény Papiistaknak dol-
gok, kik e' Christus Isten jobbjára ülése Tudományának, töb-
bire semmi hasznát nem vehetik, azok miat, a' Szent Írás
ellen fel-tört Tanúságik miat, melyeket már az előtt, mi-
kor még ez ilyen, buskodo lelki esmérteket hathatof-
sán meg vidáméto szép lelki folyamokra nem is kaphatta-
nak, az elmékbé bé-hintenek: melyekkel jo ideincel-fogal-
lódtnak f. foglaldónak, és fel-kötődik szájok, hogy ez drá-
ga Lelki abrakor mennyei cledelt, ingyen se kostonhasák.

Illyen

GYÖZKÖDÖ HIT.

25

Illyen Regulák e' félék: A' Választás lott az eleve el lá-
tott cselekedetekből: Vagyon embernek az Ujjonnan-születés e-
lőt-is szabad akarhatja az igaz idvesség jora: A' cselekedetekből
vagyon az igazulás Isten előtt: A' jo cselekedetek, érdemlői az ö-
rök életnek: Nem lehet senki bizonyos kivált-keppen- való men-
nyei jelenés nélkül, ha el-választatott idvességre, vagy nem:
Nem bizonyosok a' hívek a' felől-is, ha maradnak holtokig-
lan meg, a' hitben és szent életben? s-e szerént, nem lehet sen-
ki bizonyos idvesség felől: sőt átkozott a' ki maga felől azt meri
hinni s-állatni. Es így szüntelenül- való kétkelés alát tar-
tatnak a' meg-fíratandó szegény Lelkek, nem tudván bi-
zonyal mint léfzen holtok urán dolgok: hová mennek,
menyországban-e vagy pokolban, az ő-ök tűzre. Oh nyo-
morult, oh igye fogyott Hit és Vallás! Oh meg-omladozott Jer. 2. 13.
meg-romlott kutak, melyekben nincsen viz, állandó viga-
talásnak vize! Nincs hát nekik, oly bátorságos Kezeflek,
olly Christust nem esmérnek, nem hisznek, a' kívül egyút,
mikor az ő vétekben megholtak volna, ő általa meg-elevenít-
tettek, egyút fel-támasztattak, s-egyút helybeztettek volna
menyben Christusban, mint főben, miképpen szent Pál vi. Eph. 2. 5, 6.
galsztalja az igaz Híveket! és hogy immár e' Christus Isten
jobbára magasztaltatván, a' tellyes erőt, hatalmat és mélt-
toságot el-vőtte f-a' végre vőtte volna, hogy a' mely nagy
idvésséget lok keserves szenvedéssel és szörnyű halálá-
val e' földön tökéletesen az ővéinck meg-szerzet, abban
valósággal-is részesétené őket, mind ez életben kezdet-
képpen, a' Meg-igazulásban, Fiuvá fogadásban, Meg-
szentelésben; mind penig tellyessen és tökéletesen arra
béis iktatná jutatná az Egekben: nem áihatván neki eb-
ben ellent, és egy juhát-is ő neki, kezéből ki nem ragadhatván Joh. 10. 28.

C

(mert

25 GYÖZKÖDŐ HIT.

(mert ott tartja azokat, mint szent Jánosnál állatá) *sem An-
gyal sem ördög, sem semmi nemü teremtet állat*, mellyek mind
Eph. 1. 22. *lábai alá*, tellyes hatalma alá *vettettek* volna ő néki, birna
vélték valamint akarná; annál inkább semmi bűn, semmi
erőtleneségek hibák fogyatkozások, azoknak idősége-
ket el nem fordíthatnák: nem a magok erejéért (mely
igen kicsiny) hanem hogy ez erős Király *tartaná kézen-
öket*: *fe- ez okon, ha el esnek is; nem romolnának őszve*, mint
Pc. 37. 24. Dávid énekli Solt. 37. 4. 24; *ha napjában szintén bétszer es-
nének is, fel kelnének s nem vesznének el, mint a gonoszok*,
Prov. 24. 16. mint Salamon szoll a Példa beszédekben; mert ugyan
Matth. 24. *lehetetlen is az ő el- veszésék*, az igazságnak ízája állatja.
7. 24. Lásd. 2. Cor. 4. 9. Joh. 4. 14. &c. Oh azért még is nyomor-
ult, sok, igen sok képpen nyomorult igye fogyott vallás!
Oh meg-omlott kutak, mellyekben nincsen viz! Nem
gyözködhetnek hát bezzeg ők a' mái Romai vallásban,
azzala' hit gyözködésével, mellyet szent Pál a' régi Romai
Valláson lévőeknek ki hozot, s rá tanéttotta őket, Rom. 8.
el-kezdvén a' 28-dik versen, a' caput végéig. Nem csuda
hát hogy kiváltképpen a' 31-dik, 33-dik, 34-dik, 35-dik
versekbéli kérdéseket, s rá való feleleteket, ha ajakokra
fel- veszik is, de hitbéli áthatatos bizodalommal s lelki
dicselkedéssel mondani s-vallani nem mérészik. Könyö-
rüljön Isten rajtok, meg- nyitván szemeket hogy lássanak,
Tit. 1. 11. és a' fok kétségeknél s-űrű felhője alól, a' *fel- verradott ke-
gyelemnek világos országában jöhesse- nek ki!*

2. Hafzon, mely vigasztalásnak és oktatásnak Hafzna
egyszerű mind. Boldog tehát ellenben, oh igen boldog, az
Isten igaz Anyaszentegyházának e' földi sok keserű szeren-
csétlenségek s-késértetek alatt is állapotja; mellyet Isten e'
min-

GYÖZKÖDŐ HIT. 27

minden vigasztalásokkal s-lelki gyözködő örömmel gaz-
dag és tellyes értelemre Hitre méltóztatott, jutatot! Oh
Istennek áldott *Gileadja*, melyben ez szív erősítő s-ör- Jer. 8. 22
yendezettő *Balsamumok* teremnek és folynak! Vagyon hát
minn! Isten serege, s-mi véget már nem barmodat csak s-
mindenedet, hanem tennen magadat is, a' buzgoságos
háladásoknak tűzében szüntelen ő fel- vinned és élő, *szent
s-Istennek kedves áldozatúl, meg-áldoznod!* *Josue* felől vagyon Rom. 12. 17
fel- jegyezve, hogy mincutánna Isten az Emorreusoknak Jos. 10. 24
amaz őt Királyokat kezében adá, nem öleré addig meg
azokat, hanem elő híván Izraelnek minden férfait, azok
előt az ő alatta lévő Had- vitelő fő fő Rendekkel az őt Ki-
rályoknak nyakokra hágata, és meg- tapodtatá lábokkal:
bizonyos jelenséggül, hogy Iste a' több ellenségeken is szin-
tén ugy győzedelmet ad nekik: *Ne féljete az őt mondja vala-
nekik, és meg ne rettenjete: erősítéséket meg és bátorításokat meg
magatokat: mert e' képpen eselekedik az Ur minden ellenségeitek-
kel, a' kik ellen hadakoztok.* Oh bizonyval a' mi lelki *Josue*nk
az Ur Jésus Christus, mincutánna már ő minden mi el-
lenséginket meg- győzvén, azokat lába alá vetette, ezent
hag' a' mi nekünk is eselekednünk azokon hit által: annak
jelenségévől, hogy egykor minden bizonyjal valósággal is
meg tapodjuk a' mi ellenséginknek nyakokat. Ezért
mondattatik a' Jelenésben, hogy Christus meg- váltván, Apoc. 5. 96
minket az ő vére által Istennek, minden ágazatból, nyelvből, nép-
ből és nemzetségből, tött minket a' mi Istenünknek Királyokká, és
uralkodunk a' földön. De mondhatza, *nem látom én még azt;*
Nem csuda mert most hit által járunk, nem látás által. A' Chri-
stus önnön maga felől is azt állatja az Apostol, hogy most 2. Cor. 5. 7
nem látjuk még, hog' neki mindenek birodalma alá vettettek volna.
D. 2. 2.

Most még nem, mivel ő most az égben ül, várván mint: *Sid. 10. 11. szent Pál jelenti, miglen az ő ellenségi samolyul vettetnek az ő lábai alá. De látjuk azért (mostan-is) Jესűst, hogy dicsőséggel és tisztességgel coronáztatott meg, azt mondja azon Apostol.* Es e képpen bizonyosnak lehetünk a' felől, hogy ahnyai már ez, s ugy-is kell tartani, mint ha meg-lőtt volna: és látván őtet hogy meg-coronáztatott, magunkat-is láthatjuk hogy ő véle ülünk, s csendes meg-nyugott szívvel várhatjuk (mint őnnön maga-is várja) míg mindenek bé tellyesednek, s a' mi idvezülésünk végben mégyen, és tőkélletlenül el végeződik.

Nincs hát semmi hátra, hanem hogy ezt a' nagy Vigasztalást magunknak erőssé tegyük. Ugyan-is kiké ez? Kicsodák Hitinek erőss meg-mozdérthatatlan fundamentuma s kőszála, a' Christusnak *Isten jobbjára való ulése*, tellyes meg-igazulások és minden bizonnal való idvezülések felől; akar minémő rettentések, félelmek és kárhoztatások ellen: mert nem tartozik ez akar kikre; sőt számtalan sokak a' Christus és Hívek ellenségeinek pártján vannak? Meg értők ez egéiz Tanétásban, hogy a' Christus azoknak nevekkél űlt Istennek jobbjára, a' kiknek idveségeket, *Joh. 17. 13. Szent Attyával való kötése* szerént, e földön szent halála által meg szerzette volt; s a' végre-is vőtte abban az ő igen felséges fel-magasztaltatásában a' *tellyes hatalmat*, hogy a' kiket így meg-váltot, idvezérse-is valósággal, minden akadályok és ellen-állások ellen hatalmasson. Mert bizonnal hidgyed, el-válthatatlanul ő szíve kötött dolgok ezek. *(A miket Isten egyben kötött, ember elne válassza.)* Hogy a' Christus halála tőkélletes elég rétel a' mi bűncinkért, s az Atya-is úgy vette azt bé; azzal bizonyította meg,

meg, hogy fel-támasztotta őtet, és Menyben az ő jobbjára helyhezette; külsőmben soha az ő tőkélletes Biroi igazsága, őtet arra nem bocsátotta volna, hogy minek előtte fillérről fillérig meg nem fizetet, csak a' tőmlőczből-is ki-bocsáthatta volna; nem hogy arra az igen felséges méltóságra emelte volna az ő jobbján, tellyes hatalommal kezében bocsátván, hogy azokat a' kikért vért ontot, jó tevése szerént: *megis tartaná minden gonosztul*, Joh. 17. 12. miglen oda vinné, a' holot ő vagyon, mely-is az ő akarata: *Atyám, a' kiket nekem adtál, azt akarom hogy ott legyenek a' bölén vagyok*, Joh. 17. v. 24. Hát a' Christus Halála táján kereskedjél; annak igyekezzél végére menni, ha Holté te éretted meg a' Christus: mellyet ha fel-találsz, te dicskedhetel egyik lelkedben, s győzőkódhetel hittel, az Apostollal Rom. 8. 34. *Kiesoda a' ki kárkoztatna? Christus az a' ki megholt, sőt a' ki fel-támasztot: ki az Istennek jobbján is vagyon: ki fedezik is mi érettünk.*

De honnan tudod meg, hogy te vagy egyik minden bizonnal, a' kiért Christus meg-holt, s a' kinek halála által idveség szerzettetett? Hogy az Isten titkos végezésének könyvében nézhetnél, s onnan tanulharnád ki, ha vagy azok között, kiket Christus Joh. 17. oly gyakorta emléget, hogy e' végre, az az, hogy halála által meg-váltaná, ő néki adot; abból kéteder csak ki-vegyed, mert a' lehetetlen. Hát hova folyamodol? Talám amaz köz hitre: *A' Christus meg-holt* ugymondnak, *mindenekért*; azért én érettem-is? Fővenyen vetett fundamentum ez: oh ne épés ezen! mert csak mi kárhoztatásnak zivatara-is le-
Matth. 7. 26, 27.

hallottál-is, eléggé meg-hamisítják ez pseudoprincipiumot.

Leg-elsőben, jussón csak eszedben, mint felel vala szent Pál Rom. 8. 34. ama' kérdésre: *Kicsoda a' ki kárhoztatna.* Holot tudod mely erőssen együve kötée négyet: *a' ki meg-holt; a' kifelésáradot; a' ki Isten jobján vagyon; és a' kiefedezik ú.* Ahonnan nyilvánossággal a' jó ki, hogy a' kikért meg-holt, azokért fel is támadot, Isten jobjára-is ült, fefedezik-is értek. Avagy csak ez egg'en próbáld-meg a' dolgot: efea-deziké Christus mindenekért? Nem vehedd mindjárt eszedben? Tekénthet-e ama' könyörgésében Joh. 17. ott Christus a' 9 dik versben, önnön maga nyilvánossággal tagadja hogy ő mindenekért könyörögne: *En nem a' világért könyörögök, hanem azokért, a' kiket nekem adtál.* Másodszor, ha Christus mindenekért meg holt, mi az oka hát hogy nem mindenek idvezülnek, hanem elkárhoznak sokan? Nem vőtt volna hát ugy Christus, az Atyának jobjára-való ülésében elégedendő hatalmat, az ő tőlle meg-váltattaknak hatalmas meg-tartásokra: erősebb volna hát ő nállánál nem csak az Eördög fe' Világ, hanem- akár mi büa, femberi eset-is, a' szent Jánosnál lévő szép bizonyé-tatok ellen, cap. 10. §. 28, 29. Oh mely gyarító és bizony-talan Idvezítőnk volna ugy ő nekünk! mely távul légyen.

Máfuva máfuva fogj azért. Im igazéltak én egyre, bizonyosra, és a' mely soha markodban nem szakad. Hal-
 Matt. 7. 21. hacza mit mond vala az Angyal Josephnek: *Szűlfiat, és ne-vezed őtet Jესusnak: mert ő szabadítja meg az ő népet az ő bü-
 nőtől.* Kikert mond, hogy meg-fzabadét? az ő népet ugymond. Akarodé azért tudni, ha téged fzabadétotté meg Christus, egyetlen egy áldozatjával minden büncidről? Eő népe légy, mert la, azt mondja, hogy meg-fzabadétja. Mondhacza: Istennek hála az is vagyok: En azt kérдем, honnan

honnan tudod, vagy bizonyérod: abbólé hogy keresz-tyén vagy, meg-kereszteltetted, vallod az igaz keresz-tyén hitet, és annak szabadságával f-justával élsz? Nem, elégez, mert Judas, Simon Magus, f-több Hypocriták-is, meg-cselekedték ezeket, f-ugyan el-veztek. Sőt azt mondja szent Pál, hogy minden marháját alamisában oszt-hatja valaki, jövendő mondhat, tudhat minden titkokat és böl-cseséget, oly nagy hiti lehet, hogy az hegyeket helyekből el-viheti, sőt magát a' Vallásért meg-ús egettetheti; de még csak ezek-
 1. Cor. 13. 2. 1. kel nem idvezülhet. Két képpen az ember Christus népe: vagy külső képpen csak, vagy beső képpen-is egyfzer f-mind: e' jó; ama' nem használ; sőt a' kik csak így Isten. Népe, áhon szent Mathenál a' sententiajok: *soha nem es-
 Matt. 7. 23. mérteltek titeket, ta vo z z a t o k e l é n t ö l l e m a l n o k s á g n a k c s e l e k e d ő i.* Lásd az őt bolond Szűzeknek példajokat is Matt. 25. §. 1, 2, &c. Meg mondja szent Pál, micsoda Népet váltotta meg Christus szent halálával: *Ki adta ő magát mi értünk,
 Tit. 1. 14. hogy meg-váltana minket minden hamiságtól, és tisztítaná magának, jo cselekedetekre való igyekezettel buzgo, kiváltképpen való népből.* Illyen népe légy hát Istennek: leg-elsőben-is igaz idvezető hited légyen, mert hit által tisztulnak meg
 1. Thess. 5. 2. a' szívek, azt mondja szent Péter: *f-kiváltképpen való Népe.* is Christusnak, illyen hit által (mely nem mindeneké, nem köz a' Hypocritákkal) lélfesz: de ennek felette meg-is gyümölcsöztetd e' te hitedet, nem külső jo cselekedetek-
 Apoc. 1. 7. 15, 16, 17, 18, 19, &c. kel csak, hanem belsőckel-is, kiváltképpen, ezekre fegy-
 2. 1. heterlen szent igyekezettel való szünetlen gerjedezéssel, buzgosággal: a' lankadság, lágy melegség nem állhat meg az igaz és idvefséges keresztyénséggel. Forj tehát f-buzogj, azt hagygya a' Szent Lélek. Fő képpen pedig ebben erőli-
 ködjél.

G Y Ö Z K Ö D Ö H I T.

33
kődjél a' mi meg-tarto Istenünknek tudományát meg-ékesteni,
hogymeg-tagadván a' hitetlenséget, és e' világi kívánságokat,
magadra nézve mértékletesen, egyebekre nézve igazán, I-
stenedre nézve szentül, kegyessen éh e' jelen-való világon: I-
gy ezzel is külön szakadván e' világtól, kiváltképpen-
való Népe lehets Christusknak. Ihol már az igaz út és mód,
a' mely által csalhatatlanul végére mehecz, ha holté Chri-
stus meg éretted, I-te vagyé egyike azoknak, kiket Chri-
stus az ő bűnökéből meg-váltot; vagy nem.

Nolza azért, oh istenes Lélek! a' ki itt lelkedet bizonyos-
fá tőrted, és már bizonyosfá lott hittel vagy; merjed kérlek
fel-venni bátran ez hirtedd, I-magadra szabni; lelked rep-
desésével, ama' szép lelki dícskedést az Apostollal: I-
gy özkődjél diadalmasan hitből, e' világi minden keserves
keresztid közör, e' gonosz világon, a' testen, a' bűnön, a' ha-
lálón, a' poklon és kárhozon; tőt halálod oráján is, ez tel-
lyes hitbéli bizodalmas szók forogjanak szivedben, lel-

Rom. 8. 7. kedben, I-ha szolbacz, nyelveden is: Tudom hogy nekem, ki Isten sz-
28, 29, 30. ves, mindenek javára szolgálnak, ki az ő vendélefe szerént el-tudattam,
26. végig el választattam, el-bívtattam, meg-igazítottattam, meg-is dícsőítettő
kezdet képpen, és tellyen is meg-dicsőítetem. Ha Isten velem, ki sode-
ellenem? ki az ő tulajdon drágulatos fiát nekem adván, mit ne adna már
ő velem énnek? Kicsoda vádol engem, Isten választottját? az Isten a' ki meg-
igazít. Kicsoda a' ki kárboztatna Christus az, a' ki meg-holt, tőt a' ki fel-
sámadot, ki az Istennek jobján is vagyó, ki esedezik is én érettő. Kicsoda
fakaszt el engem a' Christus szerelmétől nyomorgatás, sorongato keserve-
ség, üldözés, meztelenség, veszedelem, fegyver és tő inkább mind o-
zékbe győzedelmesül, is feltebb, való hissem, hogy leflek az általa, a' ki engő-
szeret. Mert én magammal bizonytal el-bíztam, hogy sem halál, sem é-
let, sem Angyalok, sem veszedelmek, sem hatalmaságok, sem jelen va-
lók, sem jövő kezendők, sem magasság, sem mélység, sem semmi egyéb
seremtet állat, el nem szakaszhat engem az Istennek szerelmétől, mely
vagy az én Úram Jéhus Christusban. Amen! Amen!

